FINANSSIALA

KÄTEISASETUKSESTA

KIRSI KLEPP, TALOUSVALIOKUNTA, 24.11.2023

LEGAL TENDER – (KÄTEISASETUS) EHDOTUKSESTA

Mistä kyse?

- Komission legal tender-ehdotus on **julkaistu 28.6.2023 osana yhtenäisvaluuttapakettia** (samassa kokonaisuudessa digieuroehdotuksen kanssa).

- **Legal tender-ehdotuksella pyritään varmistamaan, että euroseteleitä ja -kolikoita on jatkossakin kuluttajien ja yritysten saatavilla ja että niitä voidaan käyttää maksamiseen euroalueella.**

- Legal tender-ehdotuksessa keskeistä on:

1 määritellä käteinen ensimmäistä kertaa EU-lainsäädännössä

2 huolehtia eurojen saatavuudesta ja käytettävyydestä

3 linjata käteiseurot ja digieurot yhtenäisellä tavalla

FINANSSIALAN KANTA

FINANSSIALA RY KANNATTAA KÄTEISASETUSTA VARAUKSIN – SÄÄNTELY VOI HEIKENTÄÄ SUOTUISAA KEHITYSTÄ

Kannatamme ehdotusta *Euroseteleiden ja -metallirahojen laillisen maksuvälineen asemasta* (käteisasetus) keskeisimmiltä osin (kohdat 1-3 edellä). MUTTA mahdollinen käteisen sääntely voi lisätä tarpeettomasti käteisen määrää, mikä heikentää hyvää yleistilannetta ja lisää erilaisia rasitteita.

- **EU-tasoiselle** käteisen saatavuuden sääntelylle **ei ole tarvetta**
- Jos sääntelyllä **lisätään käteisen määrää**, tästä koituu **ympäristöhaittoja** ja **kustannuksia** kaikille osapuolille
- Sääntely voi **jarruttaa muiden maksutapojen kehitystä** ja **käteisen luonnollista kysynnän vähenemistä**
- Käteinen on **keskuspankin liikkeellelaskema maksuväline**, jolla on **yhteiskunnallista merkitystä**. Käteispalveluiden säilyttämiseksi keskuspankilla pitää olla entistä suurempi vastuu.

PAIKALLISSÄÄNTELYLLÄ JA MARKKINAEHTOISILLA TOIMILLA ON SAAVUTETTU HYVÄ KÄTEISPALVELUTASO

- **Käteissääntelyssä on otettava huomioon jäsenvaltioiden erot** ja sääntelyyn on voitava vaikuttaa paikallisesti. Nykymallinen sääntely on ollut riittävää Suomessa, EU-tasoinen sääntely käteisen saatavuuden turvaamiseksi ei ole välttämätöntä. Markkinaehtoinen muutos on ollut toimiva malli Suomessa.
- **Sääntely ei saa johtaa käteisen määrän tarpeettomaan lisäämiseen.** Jos käteisen määrää kasvatetaan, lisääntyvät kustannukset kaikille osapuolille. Käteisen määrän kasvulla on selkeästi haitallinen vaikutus ympäristölle. Sääntely ei myöskään saa jarruttaa muiden maksutapojen kehitystä eikä käteisen luonnollista kysynnän vähenemistä.
- **Käteinen on keskuspankin liikkeellelaskema maksuväline**, jolla on yhteiskunnallista merkitystä. Käteispalveluiden säilyttämiseksi on arvioitava keskuspankille laajempaa vastuuta sekä käteispalveluista että kustannuksista.

LAUSUNNON TAUSTATIEDOISTA JA LÄHTEISTÄ – LISÄTIETOJA, LIITTEITÄ, LINKKEJÄ

KÄTEISEN KUSTANNUKSISTA

Käteiseen liittyvien kustannusten jakautumisesta

- **Rahahuolto- ja käteisautomaattiyhtiöt kattoivat yhteensä yli 60 %** käteisen yhteiskunnallisista kustannuksista **vuonna 2018. Pankkien osuus oli vastaavasti 20 %, kauppiaiden 13 %** ja **keskuspankin 6 %.**
- Keskuspankin käteiseen liittyvät kustannukset koostuvat pääasiassa henkilöstö- ja setelihankintakuluista, joista setelihankintamenot olivat tavanomaista alhaisemmat vuonna 2018.

Ajankohtaiselle tilannekatsaukselle, tutkimukselle ja tiedolle on tarvetta!

Lähde: Vähittäismaksamisen kustannukset: mitä maksaminen maksaa?

FINANSSIALA

KYSYNTÄ VÄHENEE NOPEAMMIN KUIN VERKOSTO, JOSTA KÄTEISTÄ NOSTETAAN

OP RYHMÄ: KÄTEISEN KÄYTÖSSÄ ALUEELLISIA EROJA

Suomen suurimman pankin käteiskatsaus kuvastaa markkinakehitystä laajemminkin Suomessa.

Kesän **2019 ja kesän 2023** välillä tarkasteltuna **käteisnostot ovat vähentyneet seuraavasti**

PANKKIEN HENKILÖSTÖ JA KONTTORIT

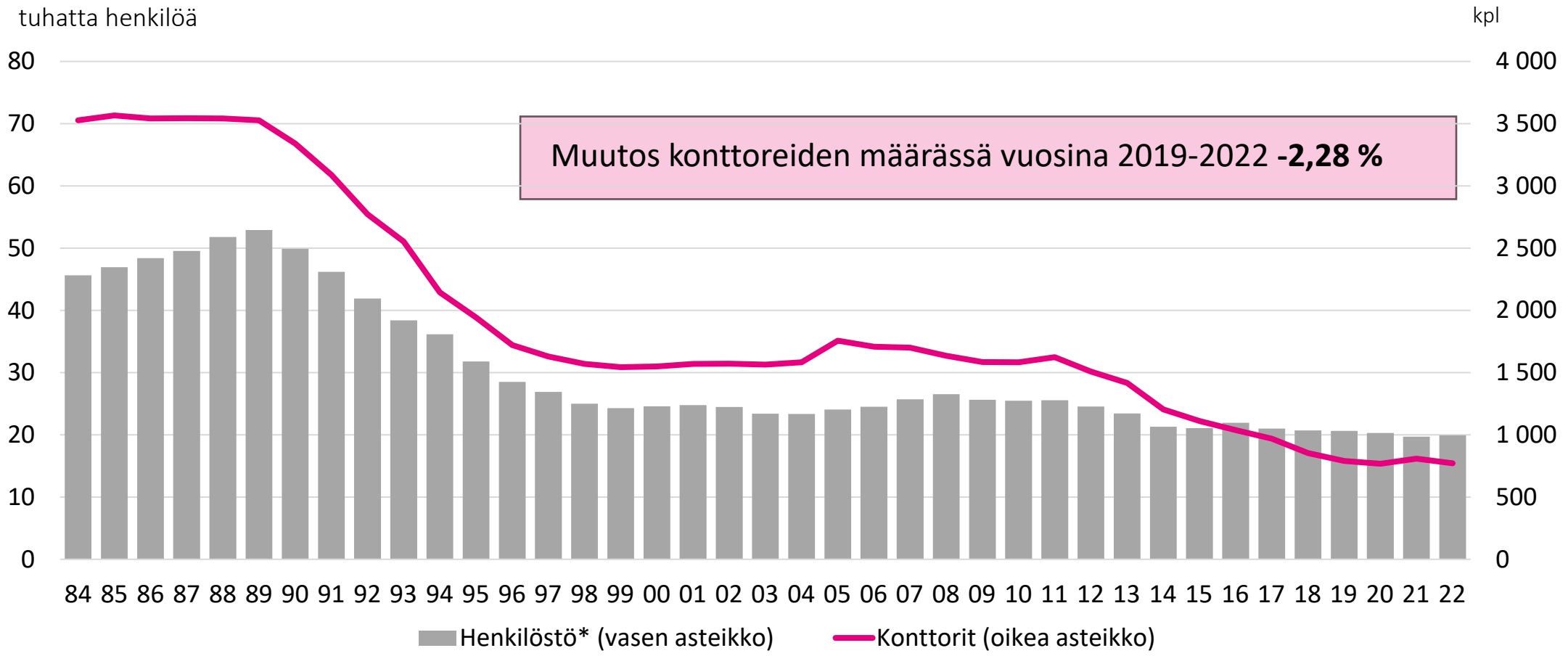

Lähde: Finanssiala ry, Pankkivuosi 2022

	Määrä (milj. kpl)						Arvo (mrd. €)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Suomalaisilla korteilla tehdyt automaattinostot	127,6	113,2	103,4	92,5	65,1	55,7	13,5	12,5	11,8	10,9	8,0	6,8
joista kotimaassa	123,0	108,8	98,9	88,5	63,5	54,4	12,8	11,9	11,2	10,3	7,7	6,6
joista ulkomailla	4,6	4,[illegible]										

Automaattien määrän muutos vuosina 2019-2021 (vuoden 2022 tietoja ei vielä julkaistu, ei siksi täysin vertailukelpoinen. Suuntaa-antava.) **-1,88 %**

Automaattien ja maksupäätteiden määrä vuoden lopussa	Määrä (kpl)							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Käteisautomaatit	1637	1546	1457	1498	1606	1751	1737	1718
Tilisiirtoautomaatit	573	515	466	429	345	241	233	217
Maksupäätteet	156901	153373						

Lähde: Suomen Pankki

Käteisnostot automaateilla

Lukumäärä

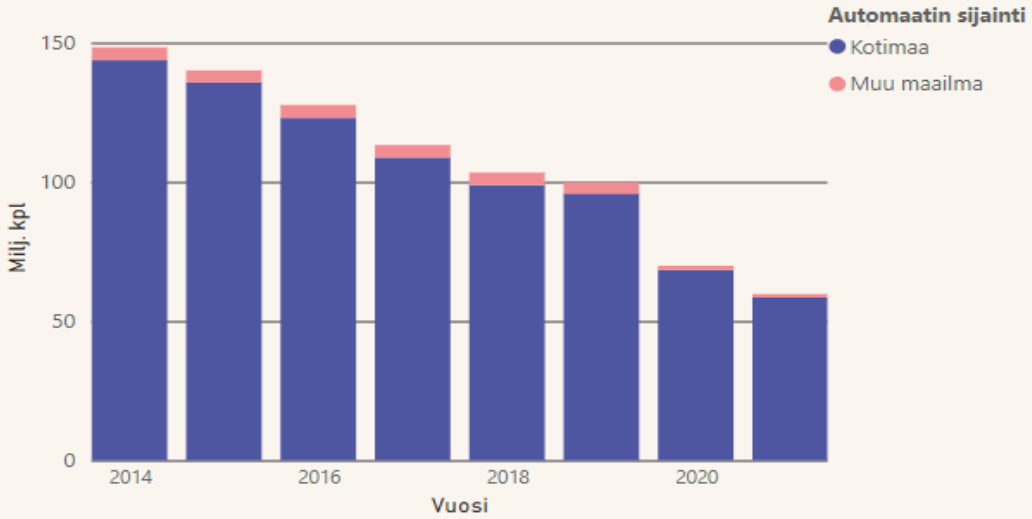

Arvo

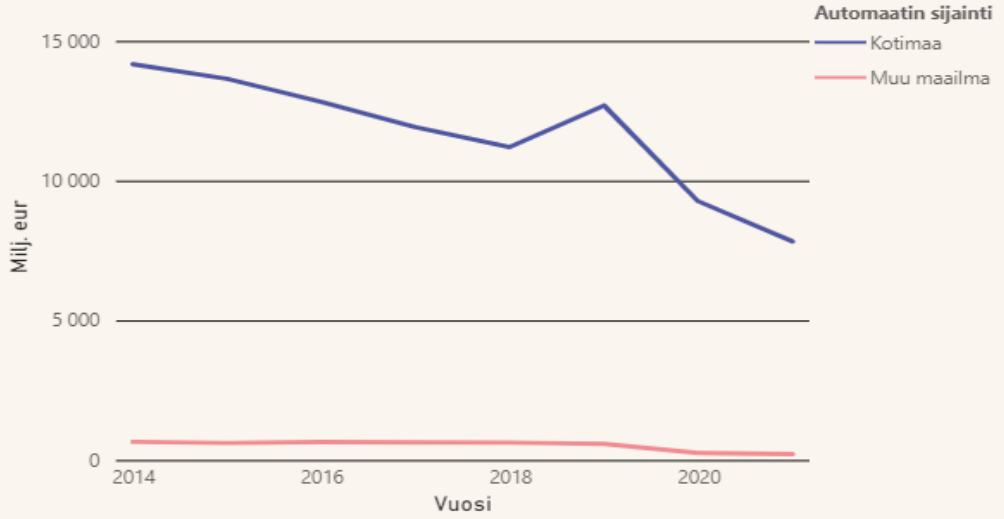

Automaatin sijainti	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kotimaa								
Arvo euroissa	14 166,4	13 649,7	12 815,6	11 916,3	11 200,8	12 693,3	9 263,8	7 826,8
Lukumäärä	143,7	135,7	123,0	108,8	98,9	95,8	68,3	58,5
Muu maailma								
Arvo euroissa	651,2	611,8	645,2	632,3	626,9	577,9	252,4	209,8
Lukumäärä	4,6	4,4	4,6	4,5	4,5	4,0	1,5	1,2

Vuosi

2014 2021

Automaatin sijainti

Valitse kaikki
Kotimaa
Muu maailma

...ukaan | Korttimaksut alueittain | Lähetetyt tilisiirrot alueittain | Käteisnostot automaateilla | Korttien lukumäärä | Käteisnostot ja -talletukset kauppojen kass...

lainat talletukset dashboard maksaminen arvopepereiden liikkeeseenlaskut osakkeiden liikkeeseenlaskut

Lähde: Suomen Pankki

Päivittäistavaramyymälöiden lukumäärä ja pinta-ala (pl. erikoismarkkinat)

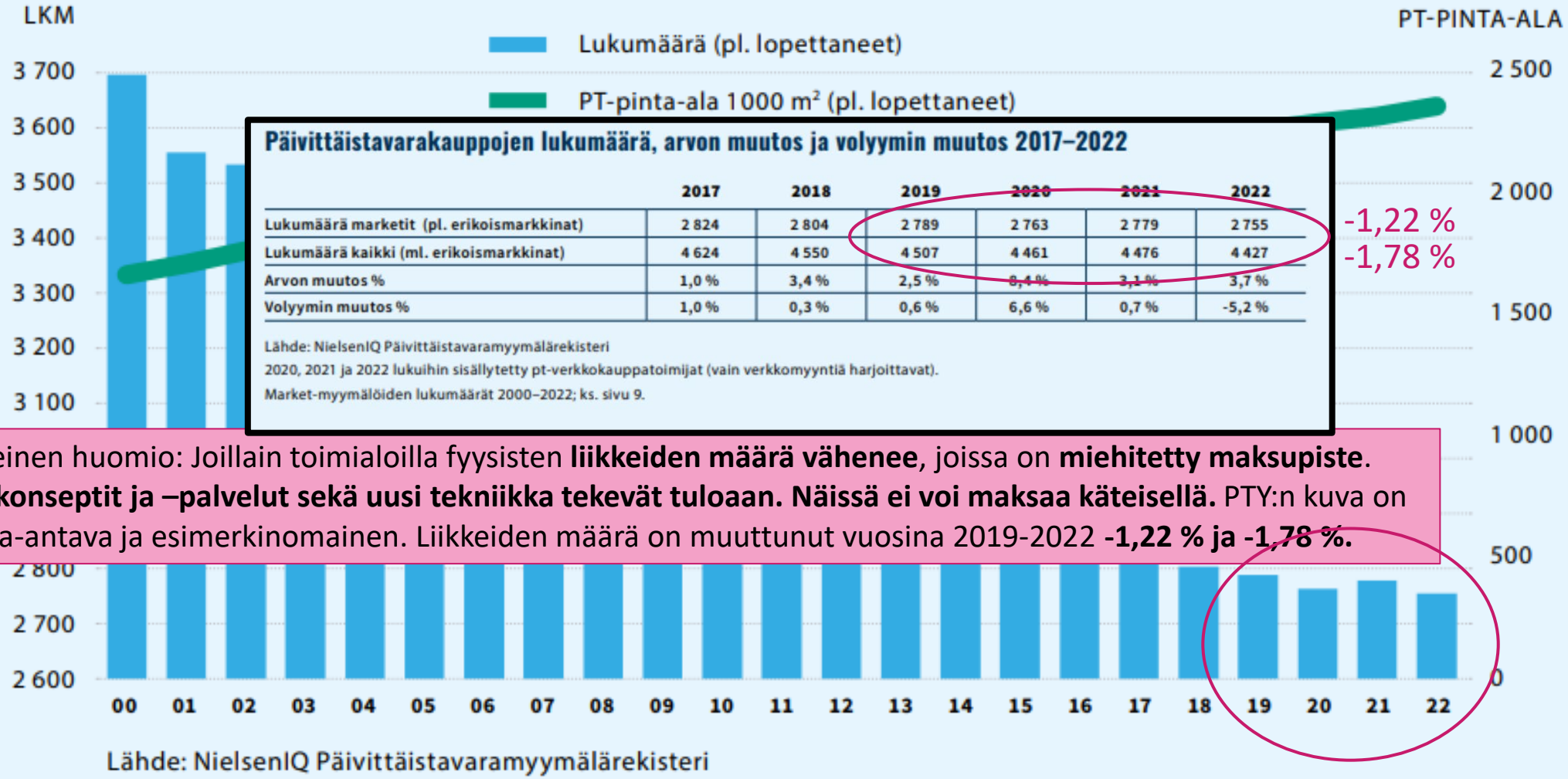

Lähde: NielsenIQ Päivittäistavaramyymälärekisteri

Päivittäistavarakauppojen lukumäärä, arvon muutos ja volyymin muutos 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lukumäärä marketit (pl. erikoismarkkinat)	2 824	2 804	2 789	2 763	2 779	2 755
Lukumäärä kaikki (ml. erikoismarkkinat)	4 624	4 550	4 507	4 461	4 476	4 427
Arvon muutos %	1,0 %	3,4 %	2,5 %	3,4 %	3,1 %	3,7 %
Volyymin muutos %	1,0 %	0,3 %	0,6 %	6,6 %	0,7 %	-5,2 %

Lähde: NielsenIQ Päivittäistavaramyymälärekisteri
2020, 2021 ja 2022 lukuihin sisällytetty pt-verkkokauppatoimijat (vain verkkomyyntiä harjoittavat).
Market-myymälöiden lukumäärät 2000–2022; ks. sivu 9.

-1,22 %
-1,78 %

Esittäjän yleinen huomio: Joillain toimialoilla fyysisten **liikkeiden määrä vähenee**, joissa on **miehitetty maksupiste**. **Itsepalvelukonseptit ja –palvelut sekä uusi tekniikka tekevät tuloaan. Näissä ei voi maksaa käteisellä.** PTY:n kuva on vain suuntaa-antava ja esimerkinomainen. Liikkeiden määrä on muuttunut vuosina 2019-2022 **-1,22 % ja -1,78 %.**

Kuva: PTY

FINANSSIALA

FINANSSIALA RY:N MAKSUTAVAT 2022 TUTKIMUKSESTA – KÄTEISESTÄ

JOHDANTO

Tutkimuksen kohderyhmä:
Kohderyhmään kuuluvat mannersuomalaiset 15-79-vuotiaat henkilöt. Otos muodostettiin kiintiöpoiminnalla, jossa vastaajat kiintiöintiin ikäryhmittäin, sukupuolen ja NUTS2 alueiden mukaisesti. Tarkemmat taustatiedot on esitetty graafisesti raportin alussa. Lisäksi tutkimukseen haastateltiin 162 12-14 –vuotiasta nuorta. Kutsut lähetettiin Norstat panelisteille joilla oli tämän ikäisiä lapsia. He välittivät linkin, tai pyysivät lapsia vastaamaan

Tutkimuksen toteutus:
Tutkimuksen kenttätyö tehtiin 28.11 – 13.12 välisenä aikana. Tutkimukseen hyväksyttiin 2513 15-79 –vuotiasta vastaajaa. Lisäksi haastateltiin 162 kpl 12-14 –vuotiasta lasta. Heidän vastauksensa pidettiin erillisenä, koska vertailtavuus aikaisempiin tutkimuksiin halutiin pitää.

Tutkimuksen vastausprosentti oli hyvä 41%. Norstat tutkii myös vastaajien tyytyväisyyttä tutkimuksen toteutukseen. Saadut tulokset ovat keskiarvon yläpuolella kun tuloksia verrataan Norstatin muihin tutkimuksiin. Arvioit olivat myös paremmat kuin Finanssiala ry. aikaisemmissa tutkimuksissa. Tutkimusta voidaan pitää onnistuneena.

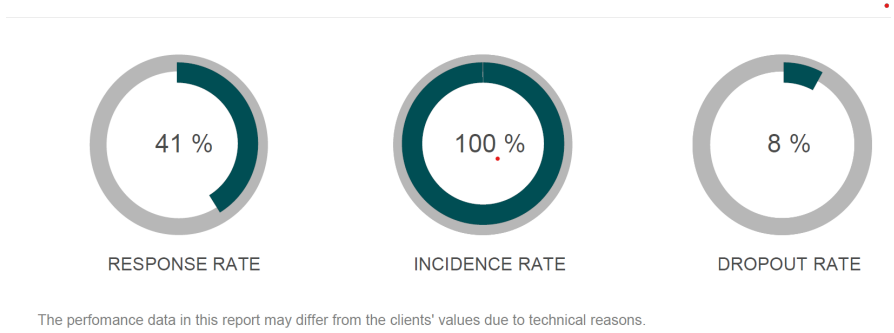

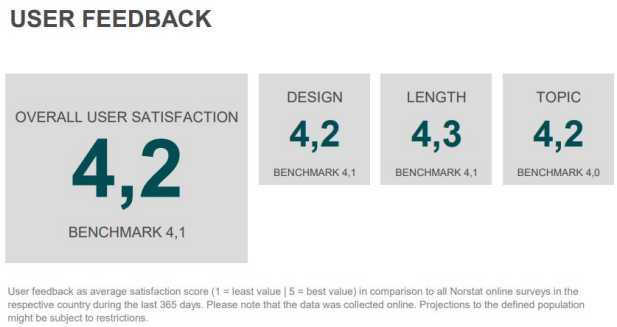

Tulokset on esitetty pääasiassa prosenttijakaumien ja keskiarvojen avulla ja ne on ristiintaulukoitu taustamuuttujittain. Tulosten atk-taulukoinnissa on käytetty khii^2- ja t-testiä, jotka testaavat kunkin taulukoidun taustamuuttujan kohdalla, poikkeaako tulos muista tilastollisesti merkittävästi.

FINANSSIALA

KÄTEISEN NOSTOTAVOISTA

Käteisen nostotavat 2022

Mistä nostat tavallisimmin käteisen rahan? Mistä muualta nostat käteistä rahaa ainakin joskus?

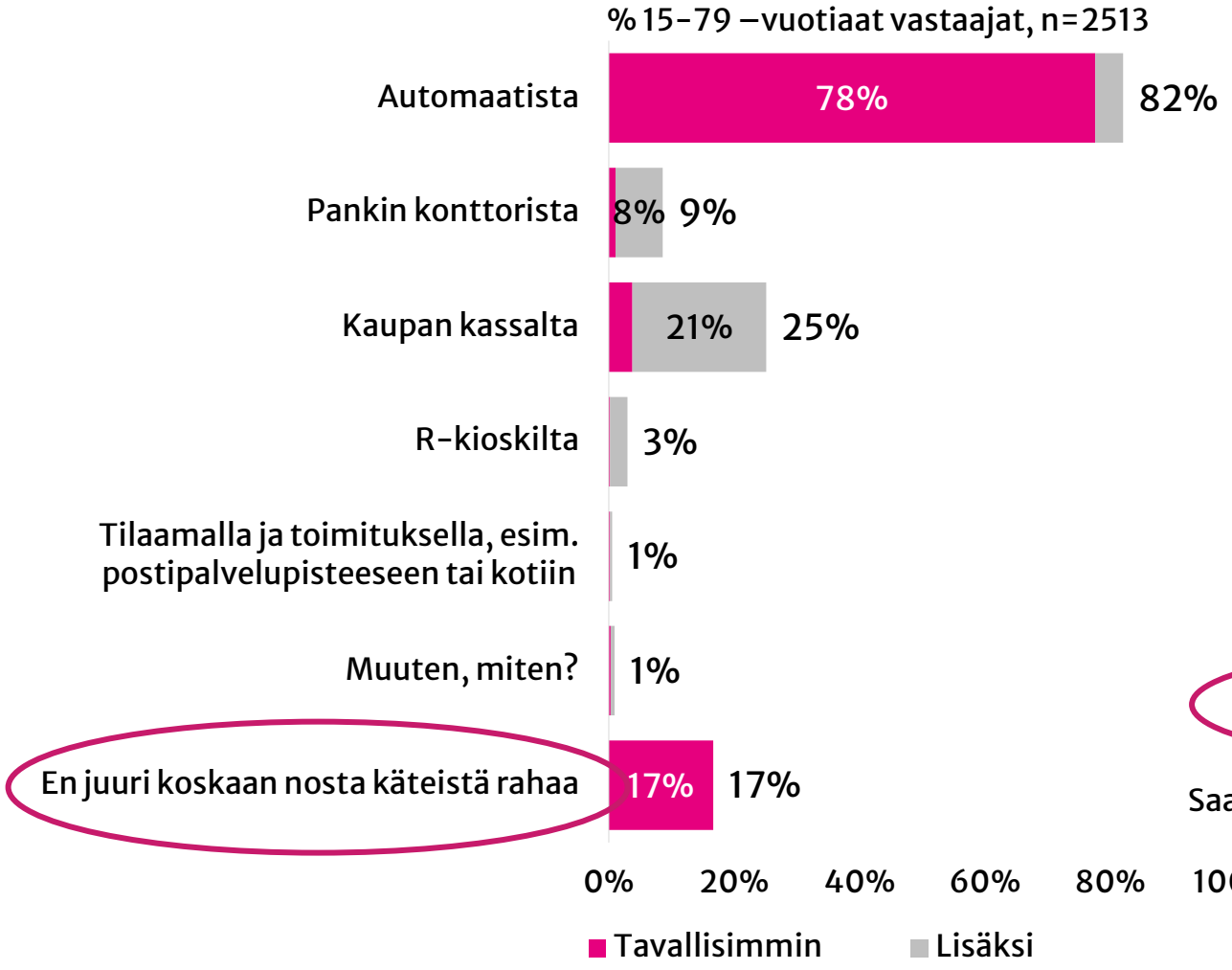

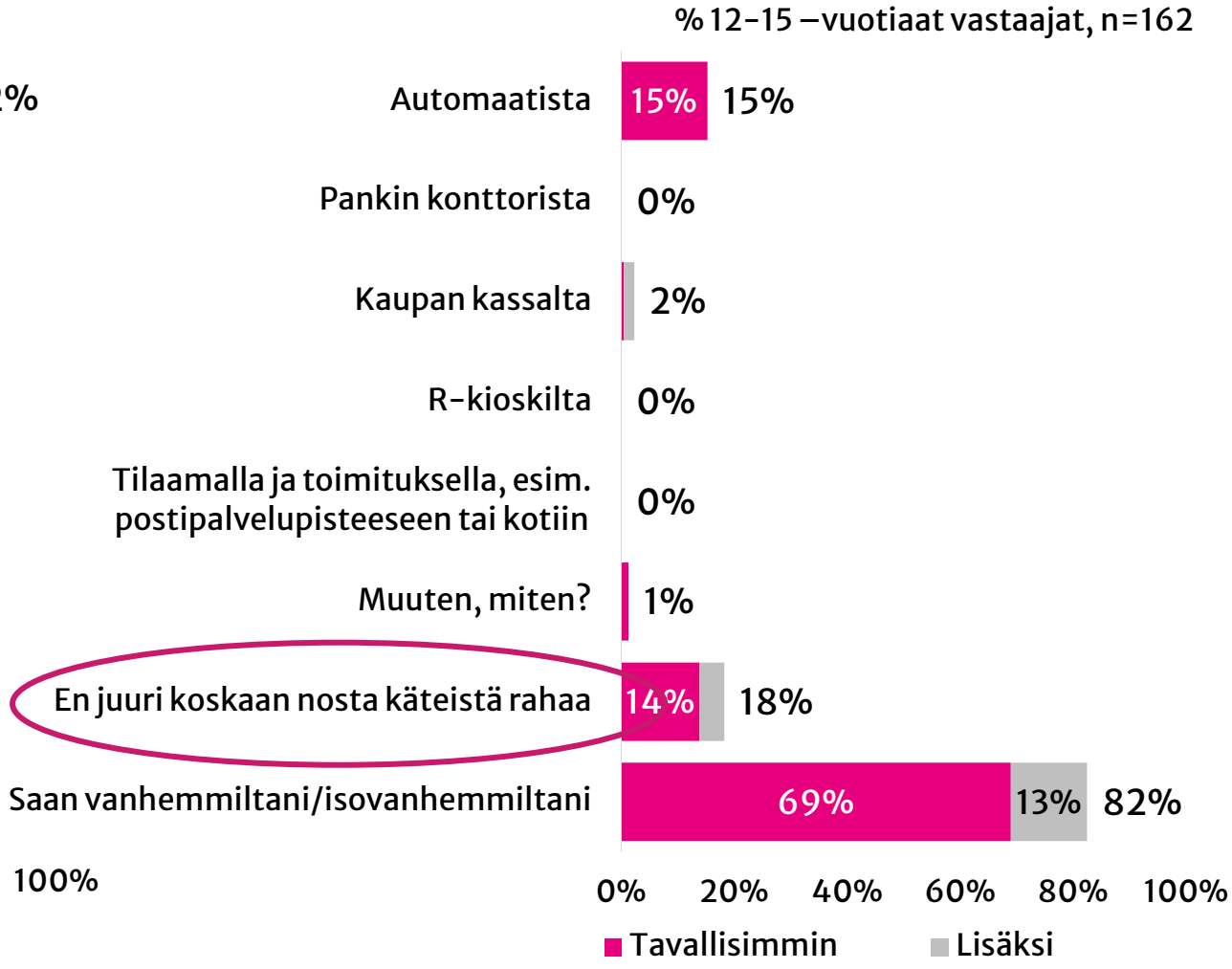

Käteisen nostotavat vuosivertailu

Mistä nostat tavallisimmin käteisen rahan? Mistä muualta nostat käteistä rahaa ainakin joskus?

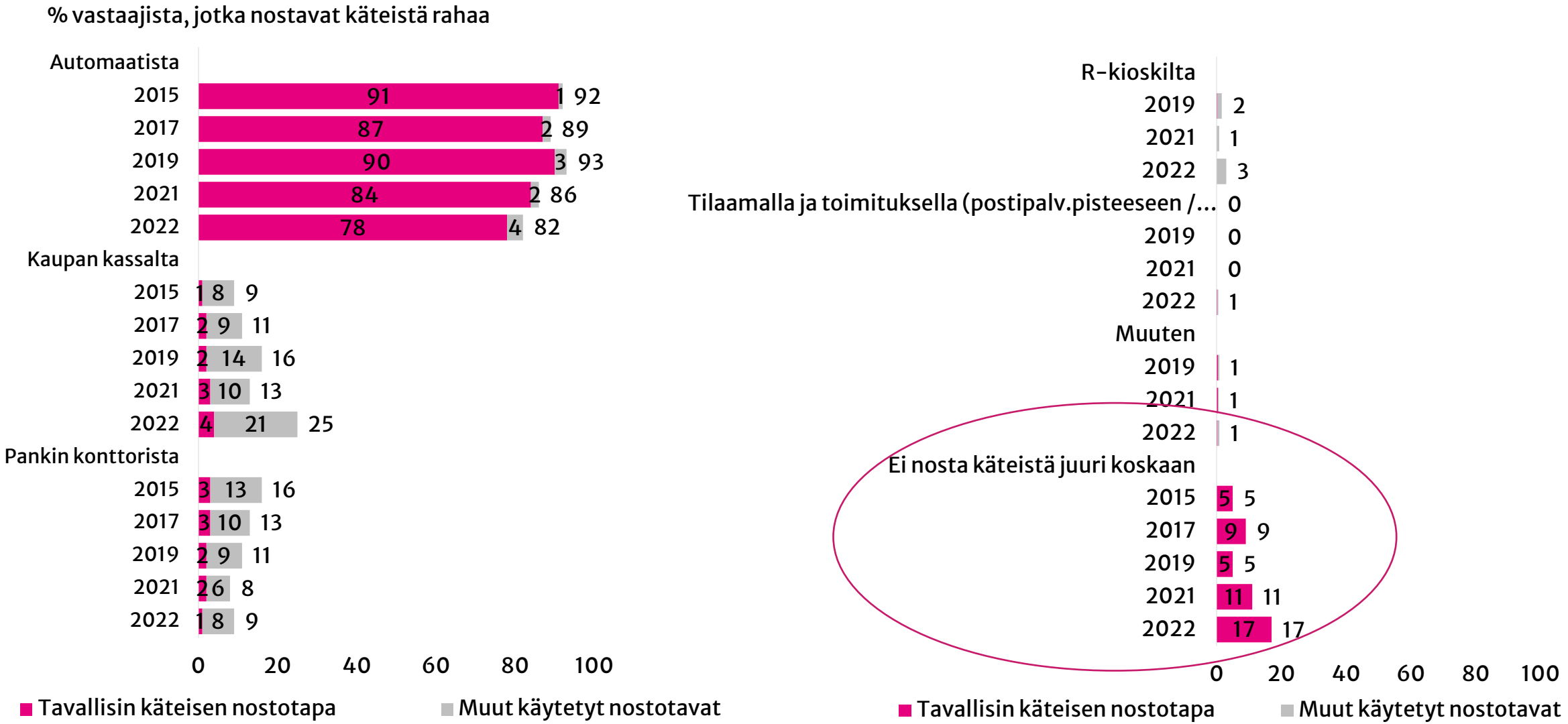

PÄIVITTÄISASIOINNIN MAKSAMISESTA

Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa 2022

Mikä on tavallisin tapa, jolla maksat päivittäistavaraostoksesi?

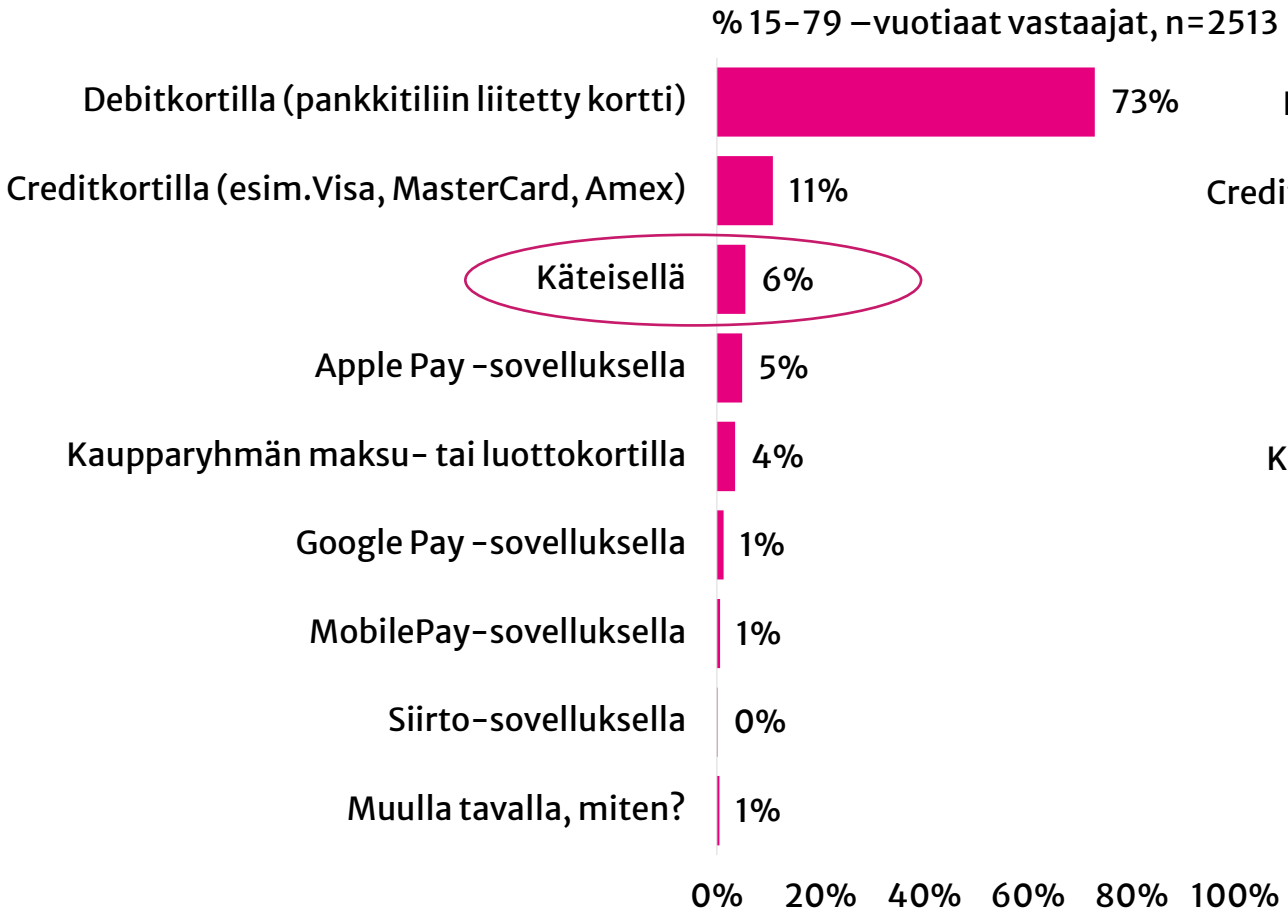

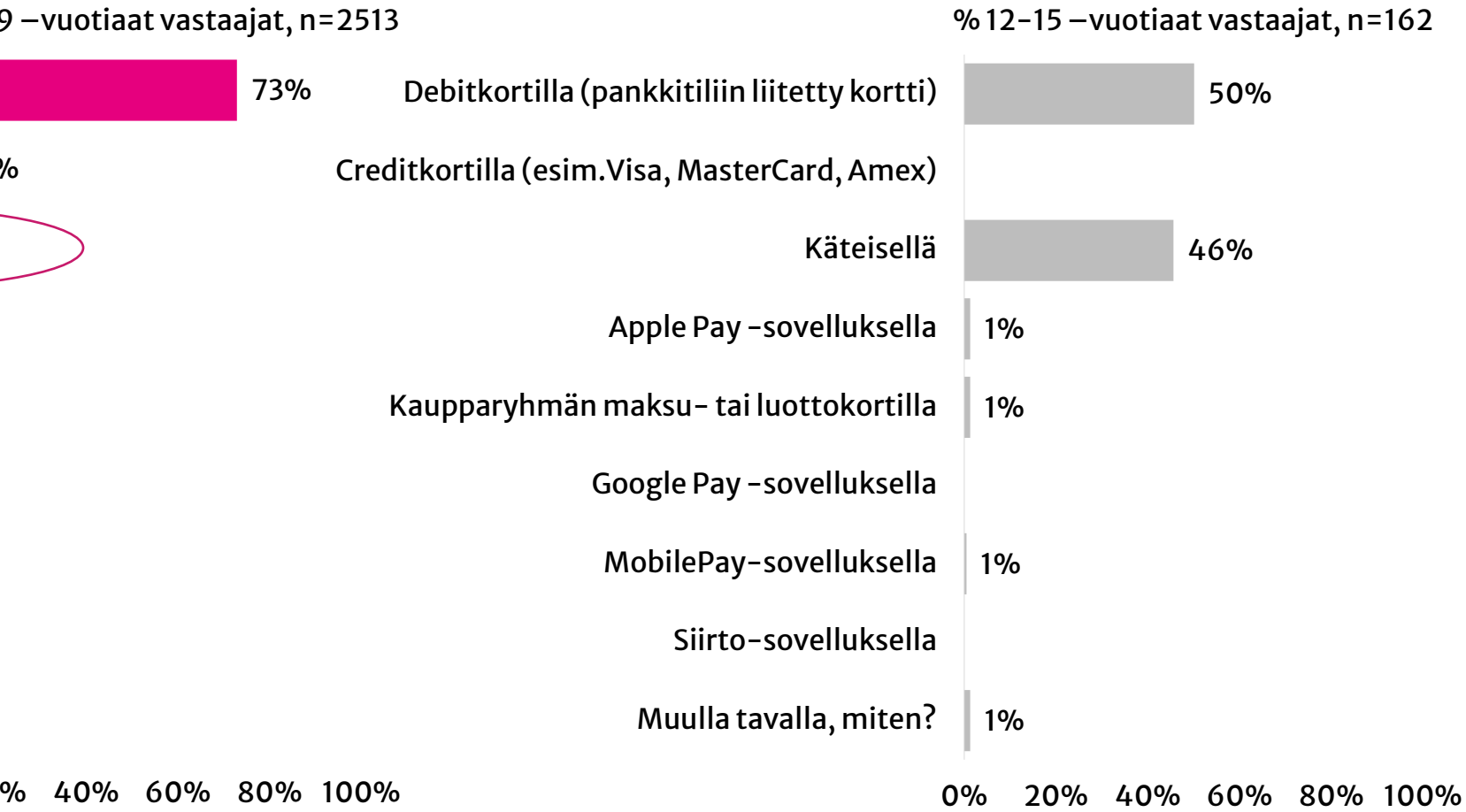

Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa.

Vuosivertailu

Mikä on tavallisin tapa, jolla maksat päivittäistavaraostoksesi?

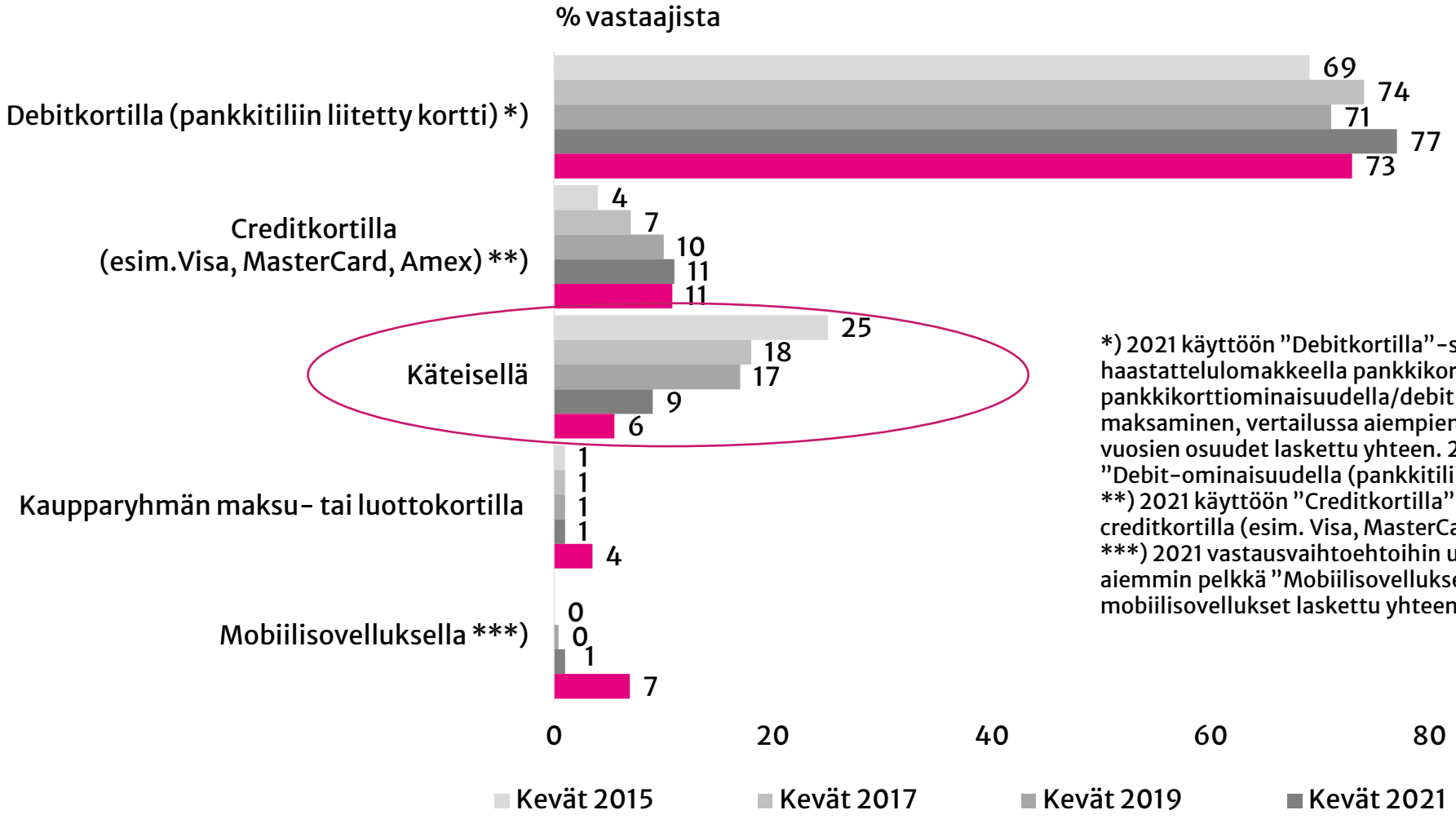

*) 2021 käyttöön ”Debitkortilla”-sanamuoto. 2015 yhdistettiin haastattelulomakkeella pankkikortilla/ pankkikorttiominaisuudella/debit-ominaisuudella ja electron-kortilla maksaminen, vertailussa aiempien vuosien osuudet laskettu yhteen. 2017 käyttöön lyhyempi sanamuoto ”Debit-ominaisuudella (pankkitiliin liitetty kortti)”.
**) 2021 käyttöön ”Creditkortilla”-sanamuoto, aiemmin ”Luotto- tai creditkortilla (esim. Visa, MasterCard, Diners, Amex)”.
***) 2021 vastausvaihtoehtoihin useita erilaisia mobiilisovellluksia, aiemmin pelkkä ”Mobiilisovelluksella”-vaihtoehto. Tässä erilaiset mobiilisovellukset laskettu yhteen vertailtavuuden mahdollistamiseksi.

Päivittäistavaraostosten tavallisin maksutapa 2022

Mikä on tavallisin tapa, jolla maksat päivittäistavaraostoksesi?

	Kaikki vastaajat, n=2513	SUKUPUOLI	Mies, n=1255	Nainen, n=1258	IKÄRYHMÄT	15-17 -vuotias, n=122	18-24 -vuotias, n=252	25-34 -vuotias, n=415	35-44 -vuotias, n=396	45-54 -vuotias, n=420	55-64 -vuotias, n=425	65-79 -vuotias, n=382	Kaikki 12-14 -vuotiaat, n=162	SUKUPUOLI	Pojat 12-14 -vuotiaat, n=81	Tytöt 12-14 -vuotiaat, n=81
Debitkortilla (pankkitiliin liitetty kortti)	73%		71%	75%		43%	56%	75%	78%	77%	80%	74%	50%		41%	59%
Creditkortilla (esim.Visa, MasterCard, Diners, Amex)	11%		11%	10%		12%	17%	9%	9%	9%	8%	15%				
Käteisellä	6%		7%	4%		14%	5%	2%	4%	6%	8%	6%	46%		54%	37%
Apple Pay -sovelluksella	5%		5%	5%		19%	16%	7%	3%	3%	1%	0%	1%		1%	1%
Kaupparyhmän maksu- tai luottokortilla	4%		3%	4%		5%	2%	4%	2%	4%	4%	4%	1%		1%	1%
Google Pay -sovelluksella	1%		2%	1%		3%	2%	2%	2%	1%	1%	0%				
MobilePay-sovelluksella	1%		1%	1%		5%	2%	0%	1%	0%			1%			1%
Siirto-sovelluksella	0%		0%					0%	0%	0%						
Muulla tavalla	1%		1%	0%				0%	1%	1%		1%	1%		1%	1%

MAKSATKO LÄHIMAKSUJA ÄLYPUHELIMELLA TAI MUILLA VÄLINEILLÄ?

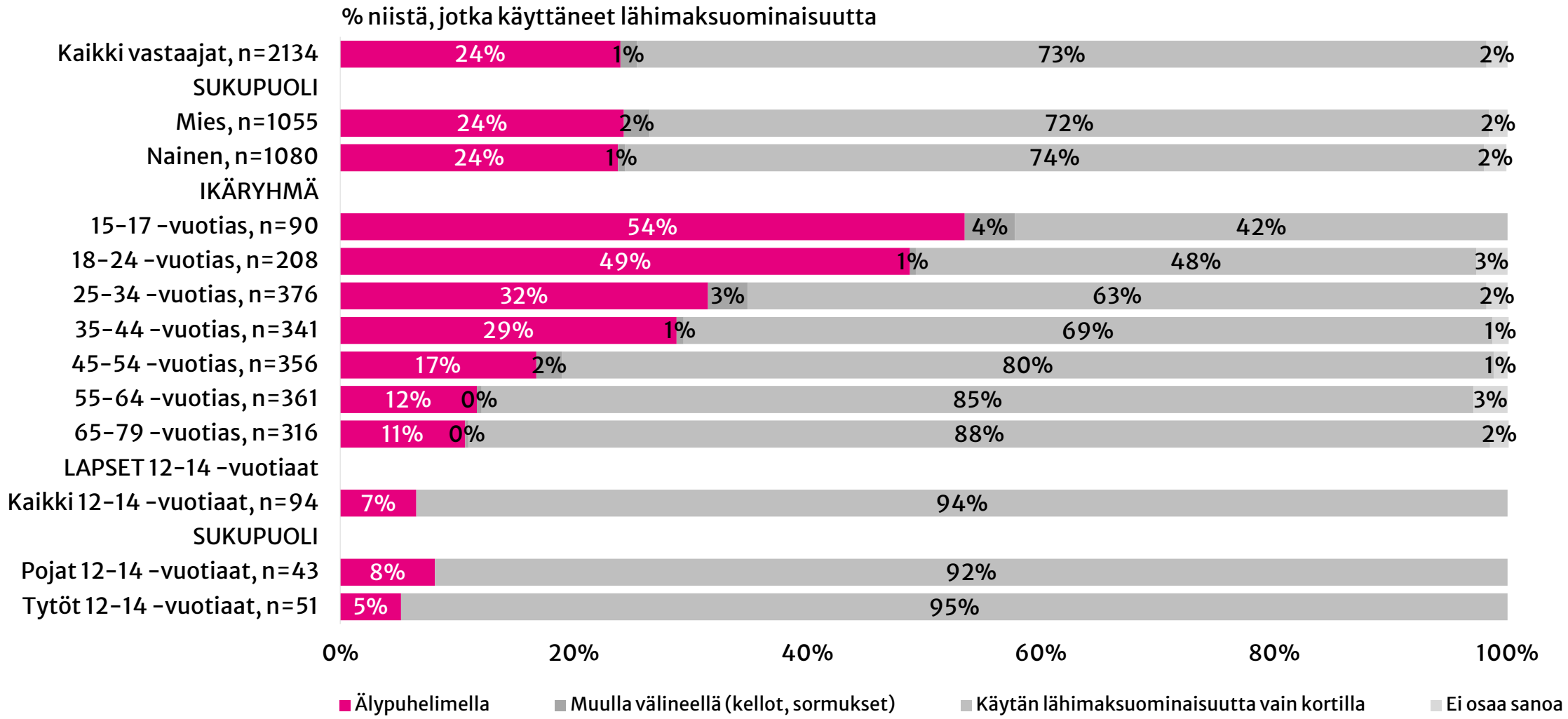

MAKSUVÄLINEISTÄ

Maksutavat 2022 tutkimuksesta huomioitavaa

”Verrattuna aikaisempaan (97 %) on pankin myöntämän maksukortin yleisyys laskenut, mikä johtuu tiedonkeruumenetelmän muutoksesta.

Aikaisemmin tutkimus toteutettiin puhelinhaastatteluina, jolloin vastaajiksi ei päätynyt sellaisia ihmisiä, joiden luottotiedot eivät ole kunnossa, heiltä puuttuu vakituinen asuinpaikka, he ovat ulkomaalaistaustaisia jne. Näille ihmisille ei myöskään edellä mainituista syistä myönnetä maksukorttia.

Paneelitutkimuksista tällaiset ihmiset ovat kuitenkin edustettuina, joten ***tämän vuoden tulokset antavat oikeamman kuvan markkinasta****.”*

Pankin myöntämä maksukortti

Onko sinulla jokin pankin myöntämä maksukortti?

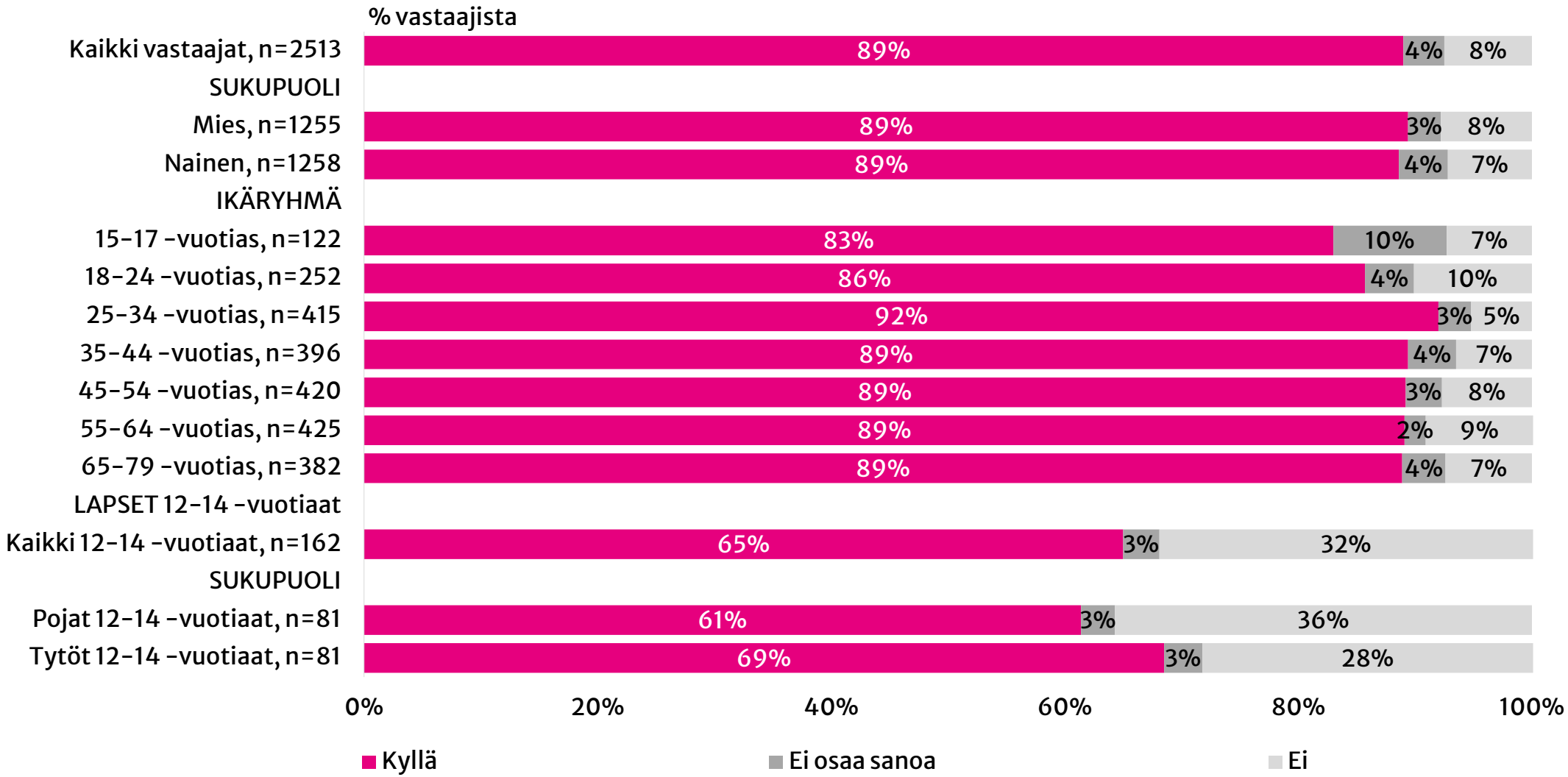

Pankin myöntämä maksukortti

Onko sinulla jokin pankin myöntämä maksukortti?

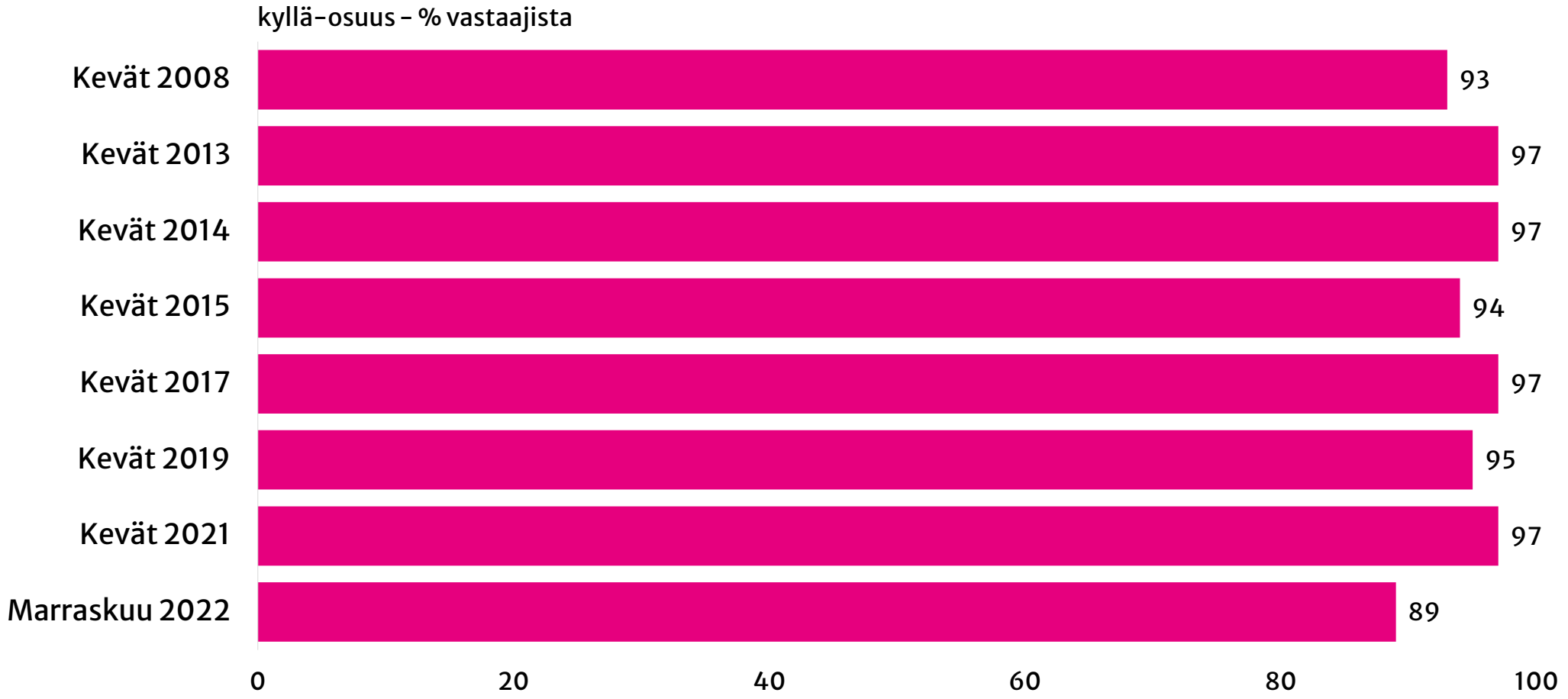

MAKSUTAVAT 2022 – TUTKIMUKSESTA

Lisätietoja, linkit

- Finanssiala ry:n uutinen Maksutavat 2022 tutkimuksesta
- Maksutavat 2022 tutkimusraportti
- Maksutavat 2022 kuvapaketti

Tutkimusraportissa ja kuvapaketissa on laajasti tietoa maksamisesta.

Yllä mainittu materiaali on jaettu lausunnon liitteinä.

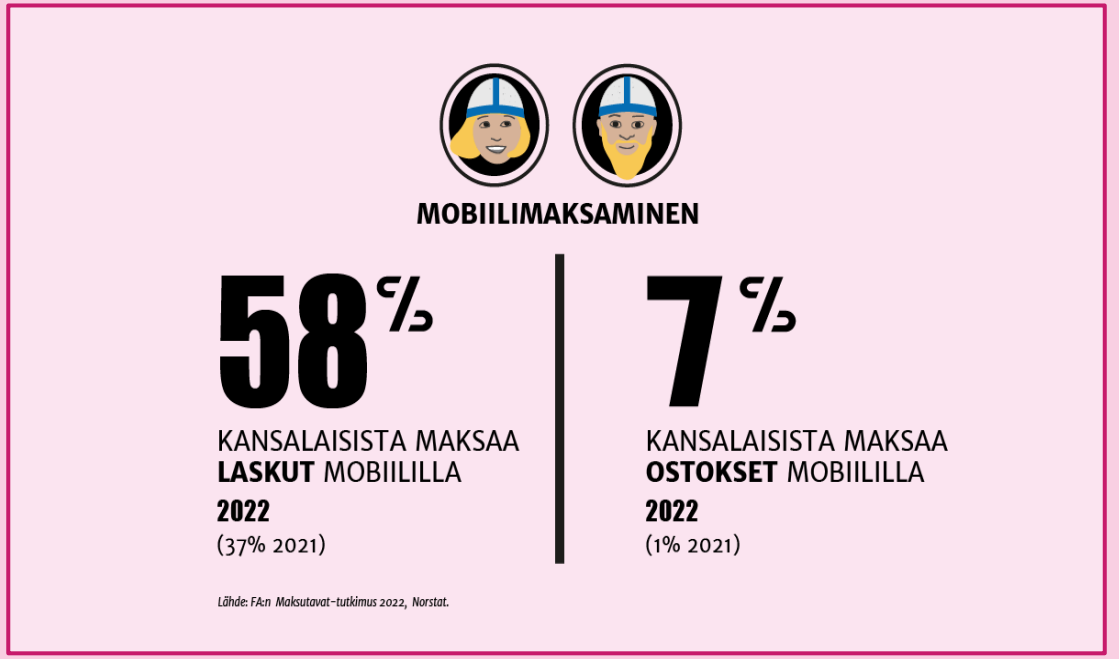

FINANSSIALA

SUOMEN PANKIN KULUTTAJAKYSELYISTÄ – SAATAVUUDEN JA KÄYTETTÄVYYDEN SEURANNASTA

Käteisen käyttäjät Suomen Pankin ja Finanssiala ry:n kyselyissä

% kuluttajista (Suomen Pankin kysely) / % vastaajista (Finanssiala ry:n kysely)

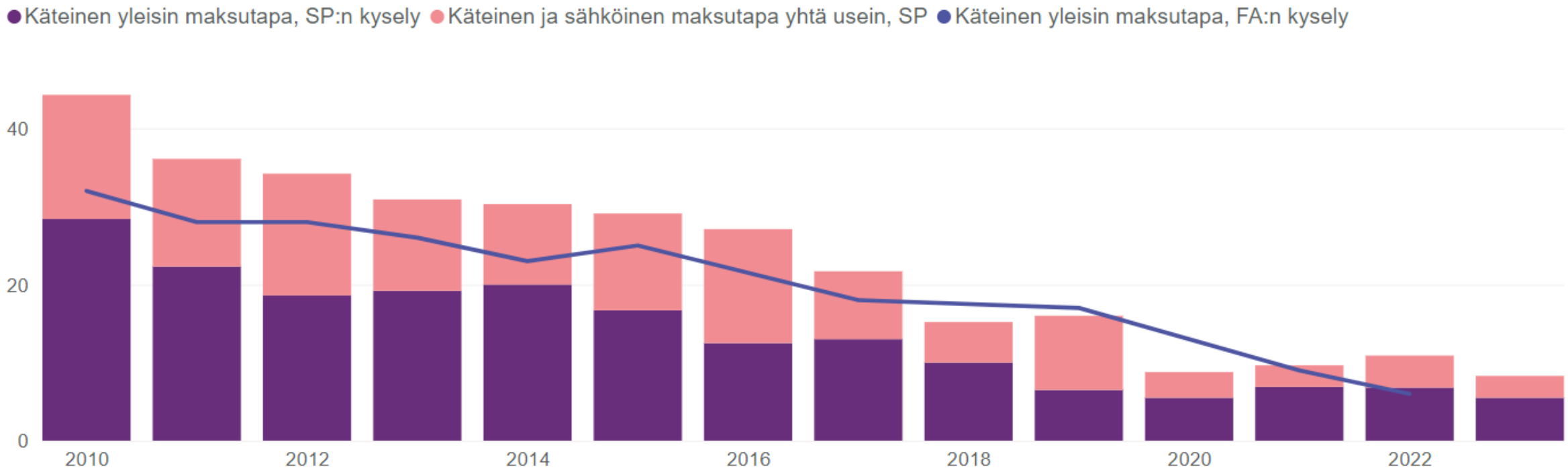

Lähteet: Suomen Pankin kuluttajakysely maksutavoista ja käteisestä ja Finanssiala ry:n maksutavat-tutkimus.

Suomen Pankin tutkimus toteutettiin vuosina 2017 ja 2021 sekä keväällä että syksyllä, kuviossa vuosien 2017 ja 2021 kohdalle on laskettu kevään ja syksyn vastausten keskiarvot.

Finanssiala ry:n tutkimusta ei ole tehty vuosina 2016, 2018 ja 2020.

Vuosi

2010 2023

Käyttöehdot: www.suomenpankki.fi/fi/yhteystiedot/kayttoehdot.

Käteisen käyttötilanteita

% käteistä käyttävistä kuluttajista

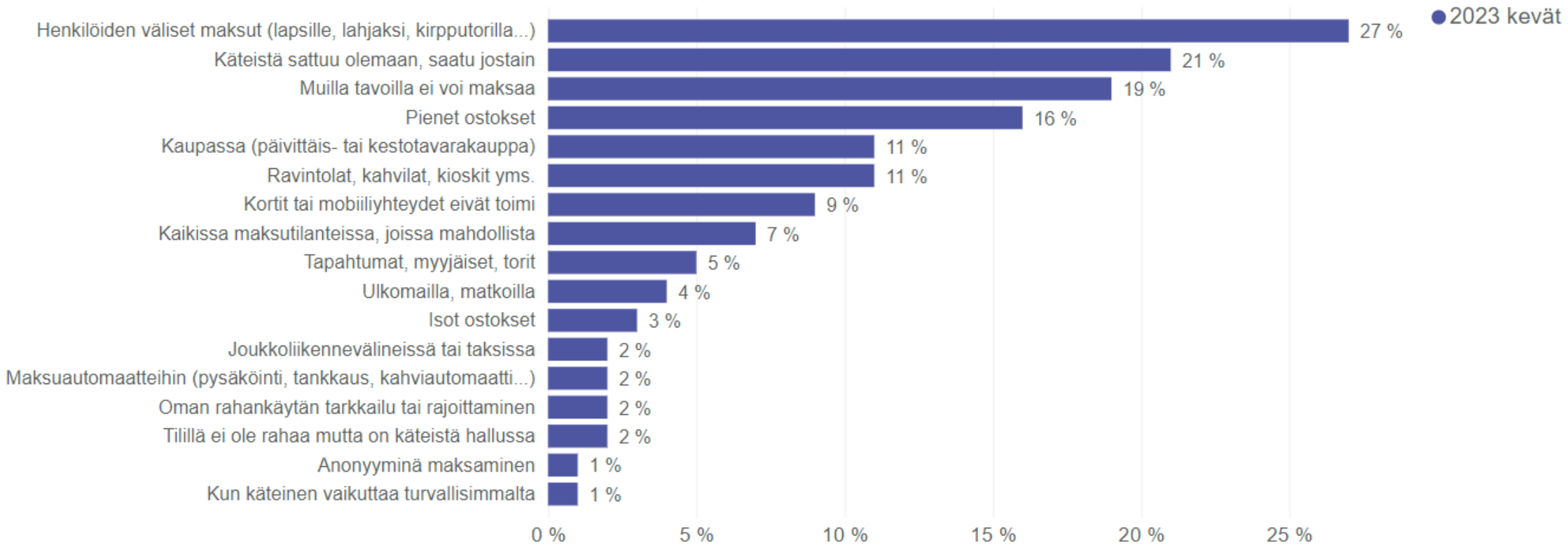

Lähde: Suomen Pankin kuluttajakysely maksutavoista ja käteisestä.

Käyttöehdot: www.suomenpankki.fi/fi/yhteystiedot/kayttoehdot.

Tyytyväisyys käteisen yleiseen saatavuuteen
(käteisautomaateista, pankkikonttoreista ja kaupan kassoilta)

% kuluttajista

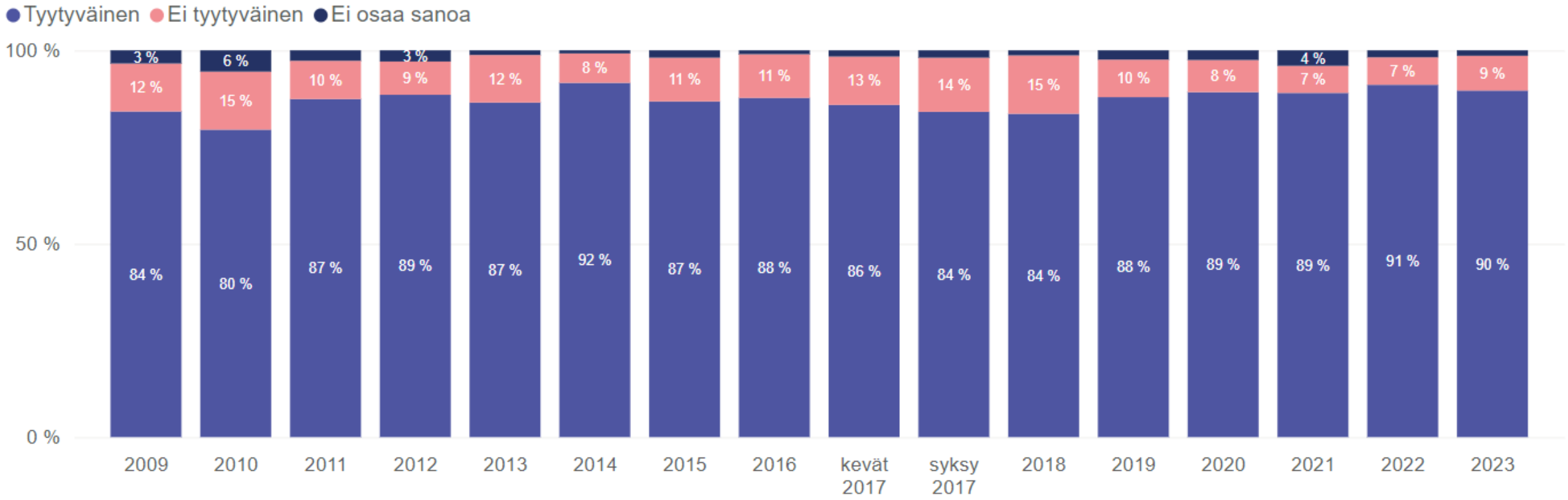

Lähde: Suomen Pankin kuluttajakysely maksutavoista ja käteisestä.

Vuosi
2009 2023

Käyttöehdot: www.suomenpankki.fi/fi/yhteystiedot/kayttoehdot.

Mielipide käteisautomaattien määrästä

% kuluttajista

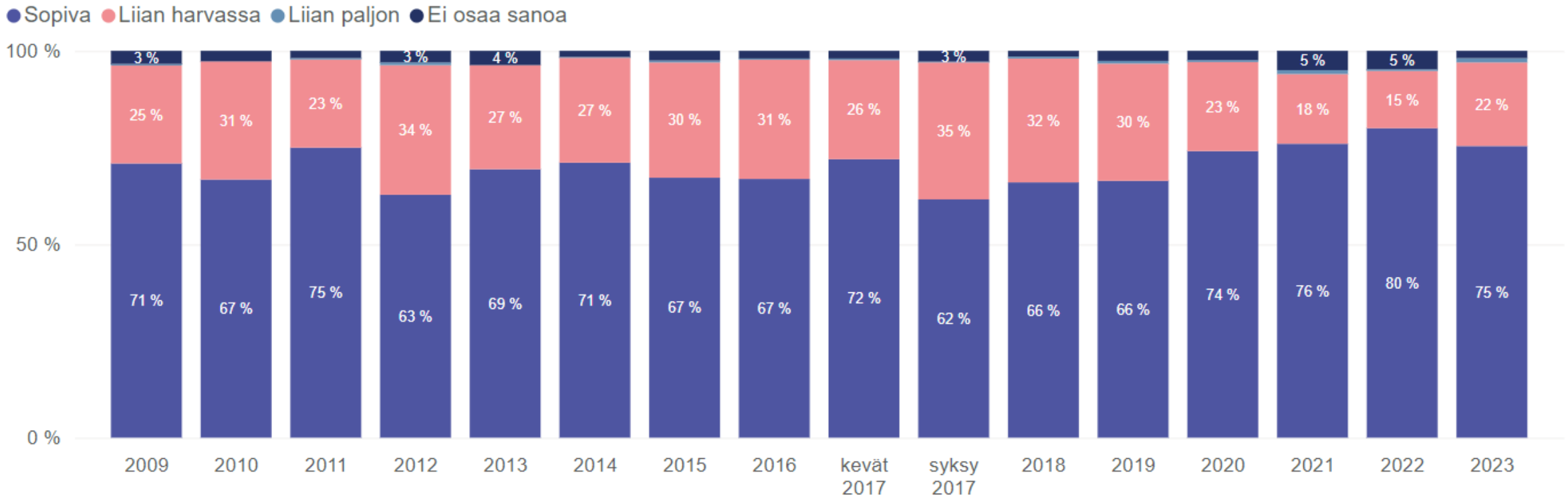

Lähde: Suomen Pankin kuluttajakysely maksutavoista ja käteisestä.

Vuosi

2009 2023

Käyttöehdot: www.suomenpankki.fi/fi/yhteystiedot/kayttoehdot.

Käteisnostot kauppojen kassoilla

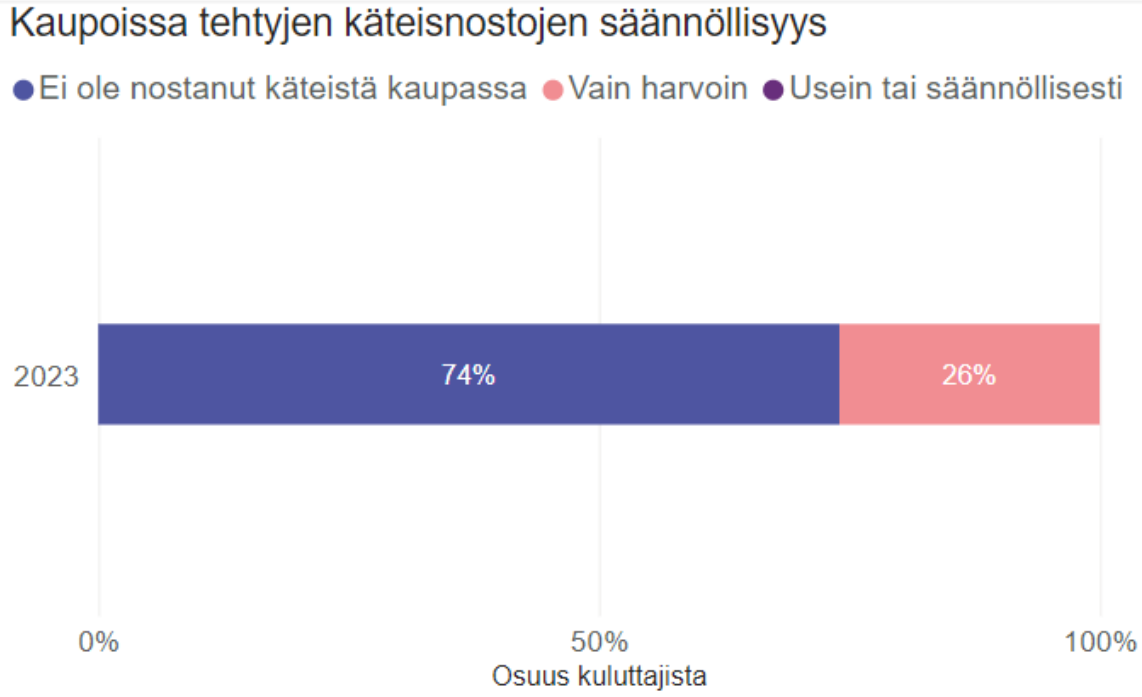

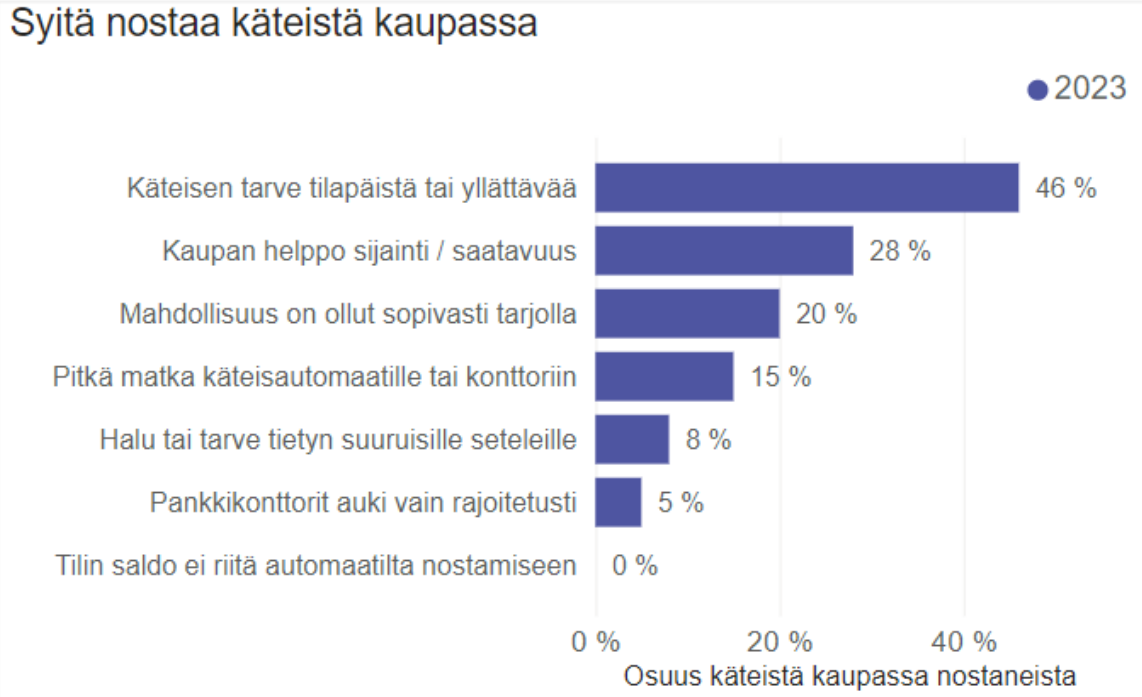

Lähde: Suomen Pankin kuluttajakysely maksutavoista ja käteisestä.

Käyttöehdot: www.suomenpankki.fi/fi/yhteystiedot/kayttoehdot.

Mobiilimaksujen käyttötilanteita

% mobiilimaksuja käyttävistä kuluttajista

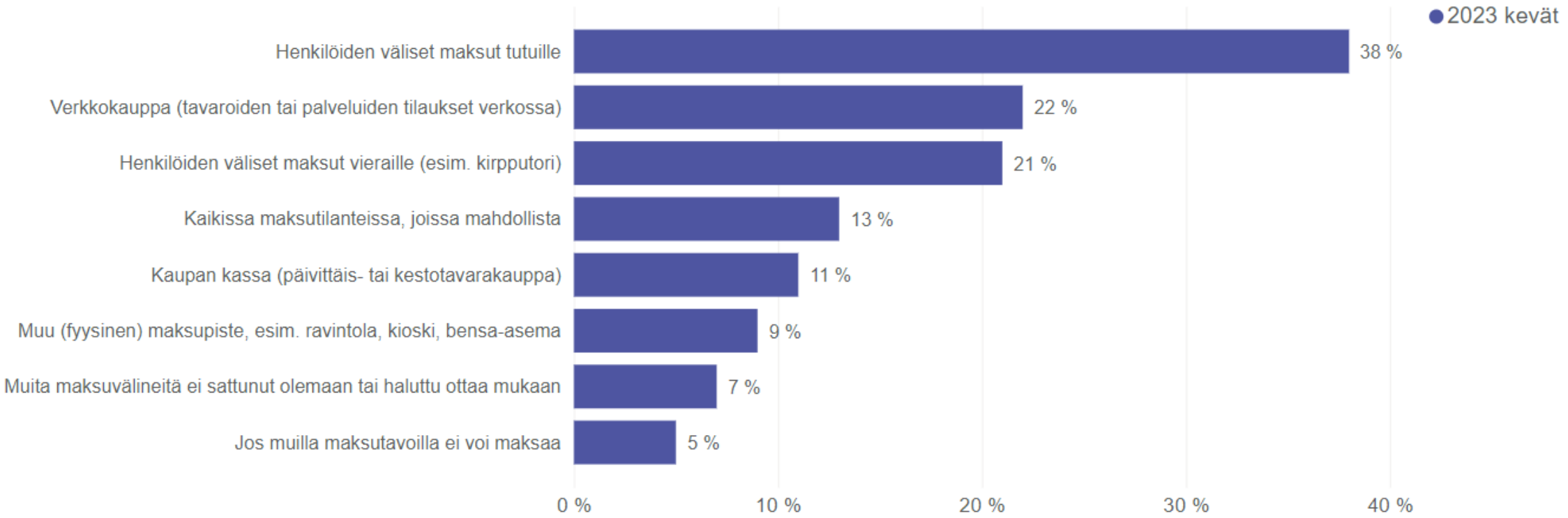

Lähde: Suomen Pankin kuluttajakysely maksutavoista ja käteisestä.

Käyttöehdot: www.suomenpankki.fi/fi/yhteystiedot/kayttoehdot.

FINANSSIALA
~ Ihmisen arjessa
Finanssiala.fi
@finanssiala
Finanssiala ry
Finanssiala ry
@finanssiala